

16. Sokolov B.I. Rol' platizhnykh system v obespechenii ustoichivosti razvitiya nacionalnoi ekonomiki / B.I. Sokolov, S.V. Mishhenko // Problemy sovremennoi ekonomiki. – 2015. – # 2(54). – S.163-168.

17. Kovalenko V.V. Rozvytok mizhnarodnoho bankivskoho biznesu v umovakh hlobalnoi ekonomiky / V.V. Kovalenko // Visnyk Prydniprovskoi derzhavnoi akademii budivnytva ta arhitektury. – 2016. – # 2(02). – S.258-263.

18. Hnuchkyi rezhyom kursoutvorennja: etapy zaprovadzhennja ta mozhlyvi naslidky dlja ekonomichnoho rozvytku Ukrainy: naukovy-analitychni materialy. Vyp. 15 / V.I. Mishhenko, I.A. Nidzelska, A.P. Kulinec, S.O. Shulga. – K.: NBU, CND, 2010. – 124 s.

19. Efektyvnist ta konkurentospromozhnist bankivskoi systemy Ukrainy / za red. H.T. Karchevoi. – K.: UBS, 2016. – 278 s.

20. Teorija i praktyka hroshovoho obihu ta bankivskoi spravy v umovakh hlobalnoi nestabilnosti: Monohrafija / Za red. D.e.n., prof. O.V. Dzyublyuka. – Ternopil: FOP Osadca Yu.V., 2017. – 298 s.

Рецензент: Міщенко В.І., д.е.н., професор, професор кафедри економіки та ДВНЗ «Університет банківської справи»

14.03.2018

УДК 336.22

Хомутенко Алла, Мельник Марина

ФІСКАЛЬНА РОЛЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

У статті оцінено роль місцевих податків у наповненні місцевих бюджетів України. Аргументовано необхідність підвищення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. Розглянуто моделі фінансового забезпечення місцевого самоврядування, які визначають рівень фінансової децентралізації. Проаналізовано частку місцевих податків у ВВП та в доходах місцевих бюджетів України. Визначено фактори, що впливають на

обсяги доходів місцевих бюджетів. Досліджено динаміку та структуру податкових надходжень та місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України за 2012-2016 рр. Встановлено фіскальну роль єдиного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Виявлено недоліки у механізмі справляння цих податків, які негативно впливають на обсяг їх надходження до місцевих бюджетів. Запропоновано напрямки трансформації механізму справляння місцевих податків.

Ключові слова: місцеві податки, доходи місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування, єдиний податок, плата за землю, транспортний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Хомутенко Алла, Мельник Марина

ФИСКАЛЬНАЯ РОЛЬ МЕСТНЫХ НАЛОГОВ В УКРАИНЕ

В статье оценена роль местных налогов в наполнении местных бюджетов Украины. Аргументированно необходимость повышения финансовой самостоятельности органов местного самоуправления. Рассмотрены модели финансового обеспечения местного самоуправления, которые определяют уровень финансовой децентрализации. Проанализированы долю местных налогов в ВВП и в доходах местных бюджетов Украины. Определены факторы, влияющие на объемы доходов местных бюджетов. Исследована динамика и структура налоговых поступлений и местных налогов и сборов в местные бюджеты Украины за 2012-2016 гг. Установлено фискальную роль единого налога, платы за землю и налога на недвижимое имущество, отличное от земельного участка. Выявлены недостатки в механизме взимания этих налогов, которые негативно влияют на объем их поступления в местные бюджеты. Предложены направления трансформации механизма взимания местных налогов.

Ключевые слова: местные налоги, доходы местных бюджетов, органы местного самоуправления, единый налог, плата за землю, транспортный налог, налог на недвижимое имущество, отличное от земельного участка.

FISCAL ROLE OF LOCAL TAXES IN UKRAINE

The article assesses the role of local taxes in filling local budgets of Ukraine. The necessity of increasing financial autonomy of local self-government bodies is argued. The models of financial support of local self-government, which determine the level of financial decentralization, are considered. The analysis of the share of local taxes in GDP and in the revenues of local budgets of Ukraine. The factors influencing the volume of local budget revenues are determined. The dynamics and structure of tax revenues and local taxes and fees to local budgets of Ukraine for 2012-2016 are investigated. The fiscal role of the single tax, land payment and real estate tax, other than land, has been established. The shortcomings in the mechanism of collecting these taxes are revealed, which negatively influences the volume of their receipt in local budgets. The directions of transformation of the mechanism of collecting local taxes are offered.

Key words: local taxes, local budget revenues, local governments, single tax, land tax, transport tax, real estate tax, different from land.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Продовження демократичних перетворень в Україні обумовлює необхідність вдосконалення управління соціально-економічними процесами на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць. У цьому контексті одним із пріоритетних завдань являється становлення та розвиток місцевого самоврядування, що буде відповідати вітчизняним політичним і економічним реаліям та загальносвітовим стандартам. Розвиненість інституту місцевого самоврядування, в тому числі й у фінансово-економічному плані, визначатиме піднесення не лише окремих територій, а й суспільний розвиток країни в цілому. Досягнення цього вимагає від держави законодавчих гарантій фінансової самостійності органів місцевого самоврядування, яка залежить від достатності власних фінансових ресурсів на місцях.

Відмітимо, що представники органів місцевого самоврядування України неодноразово наголошували на невідповідності рівня забезпечення фінансовими ресурсами обсягу закріплених за ними повноважень [1]. Це говорить про те, що існуюча в нашій країні модель бюджетних відносин, навіть після її реформування, все ще характеризується надмірною централізацією податкових надходжень. У зв'язку з цим, на нашу думку, в рамках загальнодержавної податкової політики особливу увагу слід приділити питанням збільшення обсягу власних фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування за рахунок розширення повноважень в частині місцевих податків і зборів та вдосконалення механізму їх справляння.

Аналіз наукових публікацій з теми дослідження та виділення невирішених проблем. Проблематиці справляння місцевих податків та зборів присвячували свої наукові праці такі вчені-економісти, як: В. Андрущенко, О. Борзенкова, О. Василик, І. Волохова, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Даудова, Є. Жмереко, В. Кравченко, О. Кириленко, І. Луніна, В. Опарін, К. Павлюк, Л. Тарангул, В. Письменний, Н. Проць, Л. Товкун, С. Юрій, та ін. Незважаючи на значний науковий доробок зазначених учених, місцеві податки та збори, а також їх роль у наповненні місцевих бюджетів потребують подальшого вивчення, адже за короткі проміжки часу змінюється не лише законодавство, а й соціально-політичні та економічні умови функціонування місцевого самоврядування.

Метою статті є дослідження фіскальної ролі місцевих податків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, місцеве оподаткування є методом перерозподілу створеного в країні ВВП, засобом формування фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування, інструментом впливу на економічні та соціальні процеси, що відбуваються на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць. З метою встановлення чи виконують місцеві податки і збори відведену їм роль перш за все необхідно оцінити один із найважливіших індикаторів фіскальної ефективності – відношення суми зібраних податків до ВВП [2] (рис. 1).

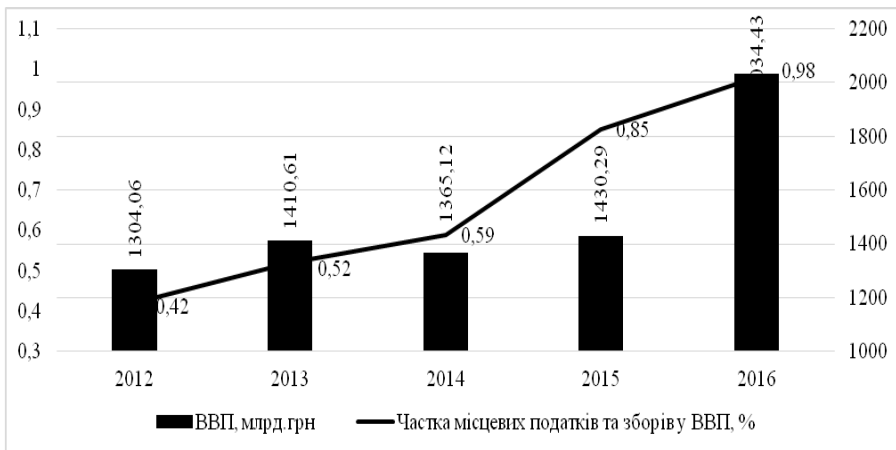

Рис. 1. Питома вага місцевих податків та зборів у ВВП, %
(складено автором на основі даних [3])

Аналіз даних, наведених на рис. 1, показав, що протягом п'яти років частка місцевих податків та зборів у ВВП була незначною, проте спостерігається позитивна динаміка до її зростання. Так, якщо у 2012 р. питома вага місцевих податків та зборів у ВВП складала 0,42%, то у 2016 р. – 0,93%. Крім того, варто відмітити, що у 2014 р. відбулось сповільнення приросту досліджуваного показника, який повинен був бути більшим, зважаючи на децентралізаційні процеси в Україні. Вважаємо, що це відбулось на фоні зниження обсягу ВВП, яке об'єктивно обумовлене складною політичною та соціально-економічною ситуацією в країні, що склалася в результаті:

- військової та економічної агресії Російської Федерації;
- зменшення обсягів вітчизняного експорту на 13 млрд. дол. США або на 16,6%, яке дало 3,7 п.п. до скорочення ВВП [4];
- втрати ринків збуту (зокрема країн-учасниць Митного союзу);
- зменшення обсягів прямих іноземних інвестицій впродовж 2014-2015 рр. на 11,2 млрд. дол. США;
- інфляції (24,4% у 2014 р. та 43,3% у 2015 р.) [5];
- нестабільності національної грошової одиниці, відносно іноземних, зниження офіційного курсу гривні у 2014 році становило 97.3% [6];

- кризи в банківській сфері – у 2014 році кількість банків скоротилася на 20,3% і склала 163 банки; відбулось різке зменшення клієнтської бази, значний відтік фінансових ресурсів, погіршення платоспроможності позичальників та скорочення кредитування [7].

Таким чином проведене дослідження продемонструвало, що місцеві податки і збори відіграють другорядну роль у перерозподілі створеного в Україні ВВП. Тобто, у існуючому вигляді вони не впливають на фінансовий стан територіальних громад та не сприяють підвищенню рівня фінансової самостійності органів місцевого самоврядування.

Слід зазначити, що у зарубіжній практиці показник місцевих податків у відсотках до ВВП є критерієм визначення рівня децентралізації. Беручи до уваги цей індикатор, розрізняють три моделі фінансового забезпечення місцевого самоврядування, а саме: скандинавська, латинська та ганноверська. Скандинавська модель передбачає, що місцеві податки складають від 10 % до 20 % ВВП і від 20 % до 50 % усіх податків. Це характерно для Данії, Швеції, Фінляндії.

Відповідно до латинської моделі обсяг місцевих податків складає 4-6 % ВВП і складає близько 20 % усіх податків, що є характерним для Італії, Франції, Іспанії. Ганноверська модель передбачає, що місцеві податки становлять 1-2 % ВВП і сягають 4-5 % усіх податків. Це властиво для Великої Британії, Німеччини, Нідерландів, Польщі. [8].

Як бачимо, на відміну від України, в зарубіжних країнах місцеві податки становлять значну частку у ВВП та відіграють визначну роль у доходах місцевих бюджетів. Зазначимо, частка місцевих податків та зборів у доходах місцевих бюджетів та у податкових надходженнях визначає рівень фінансової самостійності органів місцевого самоврядування (рис. 2).

Дані, наведені на рис. 2, свідчать про наявність тенденції до зростання обсягу місцевих податків і зборів та, відповідно, збільшення їх частки у доходах місцевих бюджетів. Так, у 2012 р. місцеві податки і збори дорівнювали 5455 млн. грн та склали 5,4% доходів місцевих бюджетів. Водночас, з кожним роком їх абсолютне значення та частка у доходах поступово зростали.

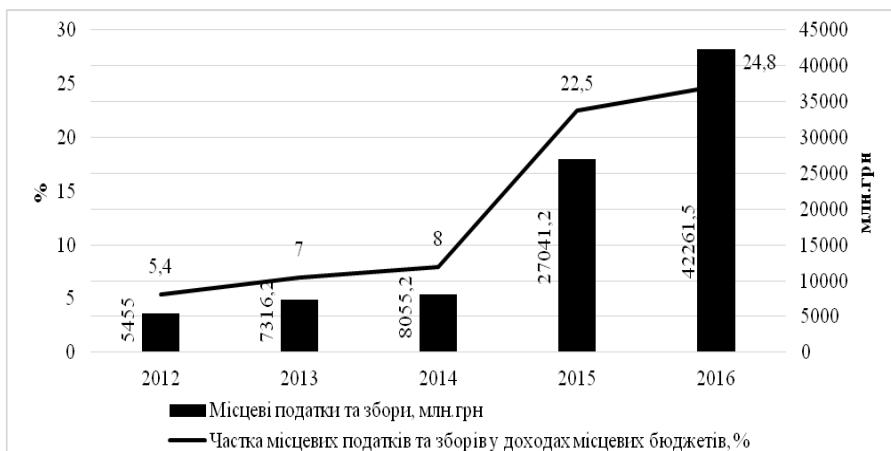

Рис. 2. Динаміка надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України
(складено автором за даними джерел [3])

При цьому починаючи з 2015 року спостерігається різке збільшення обсягу місцевих податків – до 27041,2 млн. грн, що перевищує показник попереднього року у 3,35 рази. Їх частка у доходах місцевих бюджетів за період, що підлягав аналізу, зростає з 8% у 2014 р. до 24,8 % у 2016 р. Відмітимо, що це не безпідставно – з 2015 р. до місцевих податків і зборів віднесено податки на майно, зокрема плату за землю. Крім того, було розширено базу оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та введено транспортний податок. Усе це сприяло зайняттю місцевими податками і зборами другої позиції як у доходах місцевих бюджетів, так і у податкових надходженнях (табл. 1). Відзначимо, що якщо у 2012 р. частка місцевих податків та зборів у податкових надходженнях становила лише 6,7%, то вже у 2016 р. – 30,5%. Крім того, до введення в дію Податкового кодексу України питома вага місцевих податків і зборів у структурі доходів місцевих бюджетів України становила близько 1%. Таким чином, можемо бачити позитивну тенденцію до підвищення рівня фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. Разом з тим, через зменшення відсотка відрахувань податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів така самостійність звужується. Так, з 2015 р.

частка цього податку зменшилася до 58,9% та 57 % у податкових надходження місцевих бюджетів у 2016 р.. Це відбулося внаслідок збільшення відрахувань надходжень податку на доходи фізичних осіб до державного бюджету до 60% на території міста Києва та до 25% на території інших адміністративно-територіальних одиниць з 2015 року. Раніше ж до державного бюджету надходило 25%, обласним бюджетам - 15%, районним бюджетам, містам обласного значення і об'єднаним територіальним громадам – 60%.[9]

Таблиця 1

Структура податкових надходжень до місцевих бюджетів за 2012-2016 рр., %

(складено автором за даними джерел [3])

Податкові надходження	Рік				
	2012	2013	2014	2015	2016
ПДФО	74,4	73,6	74,3	59,8	57
Плата за землю	15,3	14,6	14,4	16,2	16,8
Місцеві податки	6,7	8,3	9,6	13,3	13,7
Внутрішні податки на товари та послуги	1,5	1,6	0,2	8,4	8,4
Інші податки та збори	2,1	1,9	1,6	2,3	4,1

Оскільки місцеві податки та збори мають значний фінансовий потенціал проаналізуємо їх структуру за період 2012-2016 рр. (табл. 2) та визначимо, які саме місцеві податки та збори мають найбільше фінансове значення.

Як свідчать дані, наведені у табл. 2, основним джерелом доходів місцевих бюджетів серед місцевих податків та зборів у 2012-2014 рр. був єдиний податок, частка якого становила 88,3%, 90,7% та 92,0% відповідно. Проте вже з 2015 р. ситуація кардинально змінилася – активізувався механізм справляння податку на майно, який у 2016 р. посів перше місце та склав 59,1 % усього обсягу місцевих податків та зборів.

Слід зазначити, що попри кризові явища в економіці, п'ять років поспіль продовжувалось зростання обсягів надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів – їх приріст склав 12351,5 млн. грн. або 256,5% (рис. 3).

Таблиця 2

Структура місцевих податків та зборів за 2012-2016 рр. (з урахуванням міжбюджетних трансфертів), % (складено автором за даними джерел [3])

Місцеві податки та збори	Рік				
	2012	2013	2014	2015	2016
Податок на майно	-	-	-	59,2	59,1
Єдиний податок	88,3	90,7	92,0	40,5	40,6
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	-	0,3	0,6	-	-
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності	9,7	7,5	6,3	-	-
Збір за паркування транспортних засобів	1,3	0,9	0,8	0,2	0,2
Туристичний збір	0,7	0,6	0,3	0,1	0,1
Всього	100	100	100	100	100

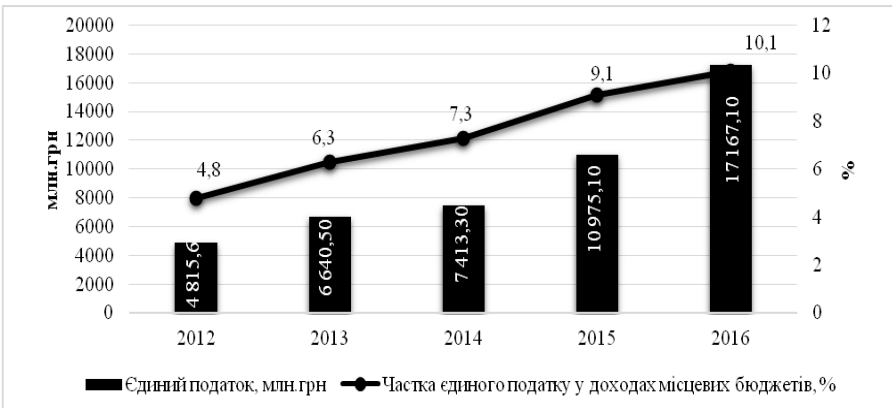

Рис. 3 Динаміка надходжень єдиного податку за 2012–2016 рр. (складено автором на основі даних [10])

Це, на нашу думку, відбулося, в основному, через введення в дію змін до Податкового кодексу України, якими запроваджено нові правила справляння єдиного податку. Так, з 2015 р. виділили 4 групи платників єдиного податку, віднісши до платників 4-ої групи сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Як відомо, раніше такі суб'єкти господарювання сплачували фіксований сільськогосподарський податок. Крім того, підняття у 2015 р. граничного обсягу доходу платників 3-ї групи до 20 млн. грн. та зменшення ставок з 3% до 2% без сплати ПДВ і з 5% до 4% з ПДВ призвело до масового переходу платників податків на спрощену систему оподаткування, що також позитивно відобразилось на фіскальній ролі єдиного податку. За інерцією та під впливом інфляції у 2016 р. приріст надходжень цього податку став ще більшим ніж у попередньому році та склав 56,4%, незважаючи на те, що законодавством зазначений граничний розмір доходу зменшено у 4 рази до 5 млн. грн.

Можемо констатувати той факт, що реформування єдиного податку було досить вдалим – з кожним роком надходження від нього збільшуються. Поряд з тим, що єдиний податок надходить повністю до місцевих бюджетів, це сприяє поліпшенню вирішення фінансових проблем місцевого рівня, надає місцевим органам влади додаткове джерело фінансування розвитку своїх територій, створює робочі місця за рахунок підприємницької активності громадян. Проте існує ризик застосування спрощеної системи оподаткування задля оптимізації податкового навантаження на бізнес та на суб'єкти малого підприємництва, що веде до зменшення надходжень до бюджету, адже спрощена система оподаткування передбачає пільгові умови оподаткування. Зазначимо, що так як ставка єдиного податку другої групи платників розраховується від мінімальної заробітної плати, то у зв'язку з її зростанням у 2017 р. до 3200 грн надходження до місцевих бюджетів зросли одночасно зі зростанням податкового навантаження на платників податку. Це призвело до масового закриття фізичних осіб-підприємців.

Слід зазначити, що у існуючому вигляді податок на майно більшою мірою виконує фіскальну функцію, ніж регулюючу.

Виключенням може бути плата за землю, використовуючи елементи якої, зокрема пільги, органи місцевого самоврядування мають змогу впливати на розвиток тих чи інших галузей економіки, що використовують у своїй господарській діяльності землі (зокрема, сільське господарство). Водночас вітчизняними правовими нормами не встановлено залежність ставок плати за землю від цільового використання земель, тобто органи місцевої влади не мають можливості контролювати раціональне користування земель певної адміністративно-територіальної одиниці [11].

Як свідчать дані, наведені на рис. 4 надходження від плати за землю до місцевих бюджетів України у абсолютному вираженні щороку зростають. Найбільший приріст відбувся у 2016 р. – на 23,3 млрд. грн. або 57,3 % відносно минулого року (рис. 4). Це, на нашу думку, в першу чергу обумовлено зміною механізму визначення бази оподаткування земельним податком. Відмітимо, що центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин щороку розраховує величину коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки земель, на який індексується нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь, земель, населених пунктів та інших земель несільськогосподарського призначення [12]. Відповідно до пункту 6 підрозділу 6 Перехідних положень Податкового кодексу України (в редакції Закону України від 24.12.2015р. № 909 – VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році») встановлено, що індекс споживчих цін за 2015 рік, що використовується для визначення коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ та перелогів), застосовується із значенням 120 відсотків. Враховуючи вищевикладене, значення коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ та перелогів) за 2015 рік становив 1,2. Разом з тим, за даними Держкомстату України індекс споживчих цін за 2015 рік склав 143%. Таким чином, коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель в 2016 році склав 1,43 [13] Це призвело до різкого збільшення фіскальної ролі плати за землю в доходах місцевих бюджетів у 2016 р. порівняно з 2015 р.

Крім того, вказаний коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель застосовується кумулятивно залежно від дати проведення нормативної грошової оцінки земель. Так, за період з 1996 по 2014 роки індексація нормативної грошової оцінки земель проводилась 11 разів. Кумулятивне значення коефіцієнта індексації оцінки, який розраховувався за індексами інфляції, становило 3,997, що, знову ж таки, позитивно вплинуло на надходження від плати за землю до місцевих бюджетів.

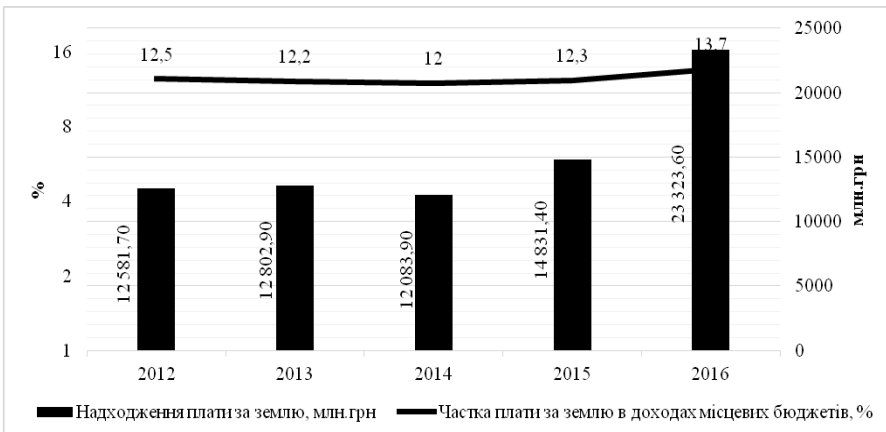

Рис. 4. Динаміка надходжень плати за землю за 2012-2016 рр., % (складено автором на основі даних [10])

Необхідно відмітити, що відповідно до Закону України «Про оцінку земель» нормативна грошова оцінка земельних ділянок повинна переглядатись не рідше ніж один раз на 5-7 років. З часу затвердження Кабінетом Міністрів України відповідної Методики оцінки земель (1995 рік) нормативну грошову оцінку по землях сільськогосподарського призначення населених пунктів в більшості здійснено двічі, по окремих містах – тричі. За даними Держгеокадастру України, станом на 01.01.2016 р., лише 10,7% населених пунктів охоплено нормативно-грошовою оцінкою земель 2014-2015 років. Переважна більшість, близько 52% населених пунктів, охоплені нормативною грошовою оцінкою земель 2011-2012 років. Це, у свою чергу, негативно позначається на обсягах надходжень від даного податку до місцевих бюджетів, адже

нормативна грошова оцінка є базою оподаткування даним податком [14].

Слід зазначити, що фіскальний потенціал податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в Україні використано не повністю, що обумовлено недосконалістю механізму оподаткування нерухомості. Саме тому надходження цього податку були значно меншими за потенційно можливі – питома вага цього податку у 2015-2016 рр. у доходах місцевих бюджетів складала всього лише 2,76% та 3,36%, а у складі майнових податків – 4,66% та 5,67% відповідно. Зазначене зростання пов'язане зі зміною у 2016 р. ставки податку та об'єкта оподаткування даним податком – до житлової нерухомості додано ще й нежитлову.

Серйозною проблемою на місцевому рівні залишається визначення бази для нарахування податку на нерухоме майно, відмінне від земельних ділянок. В Україні базою для нарахування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є площа об'єкту нерухомого майна, а не його ринкова вартість, як у більшості зарубіжних країн. Це не дозволяє врахувати територіальне розташування нерухомості в нашій країні в цілях оподаткування. Крім того, сума надходжень від податку на нерухоме майно буде неостаточною поки не сформується та не уніфікують в єдину національну базу реєстр усього нерухомого майна [15].

Новим податком, який увійшов до складу майнових, став транспортний податок або його ще називають «податком на розкіш», адже нижня межа вартості транспортних засобів, які підпадали під оподаткування у 2017 р. складала 1,2 млн. грн. Проте виникають сумніви щодо справедливості даного податку як «податку на розкіш», адже він не поширюється на такі предмети розкоші як яхти, літаки тощо. Зауважимо, що транспортний податок впроваджено з 2015 р., водночас механізм його справляння щорічно трансформується. Це стосується, в першу чергу, об'єкта оподаткування цим податком [16]. Нагадаємо, до 2016 р. оподатковувались легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мали об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см., а у 2016 році об'єктом оподаткування транспортним податком стали легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше 5 років (включно) та середньоринкова вартість яких становила понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати встановленої законом на 1 січня податкового року, тобто 1033500 грн. Це повинно

було призвести до розширення кола платників транспортного податку, порівняно з минулим роком. При цьому, ставка податку залишилась незмінною – 25000 грн. за кожен рік користування транспортом [17]. Водночас, усі ці зміни в механізмі справляння транспортного податку не сприяли зростанню надходжень від нього до місцевих бюджетів, а навпаки спостерігається негативна тенденція. Так, якщо у 2015 р. надходження транспортного податку становили 434,02 млн. грн або 1,61 % місцевих податків, то у 2016 р. – 246,86 млн. грн, що склало 0,58% загального обсягу місцевих податків [10]. Можемо зробити висновок, що механізм оподаткування транспортним податком все ще залишається недосконалим і потребує подальших змін. Якщо ж поглянути на закордонний досвід, то транспортний податок повинен бути спрямований на поширення низьковуглецевих й екологічних транспортних засобів, що є однією з причин необхідності «екологізації» транспортного податку в майбутньому [18].

Висновки. Проведене дослідження показало, що на сучасному етапі фіскальна роль місцевих податків та зборів є недостатньою для забезпечення самостійності місцевих бюджетів, що обумовлено недосконалим механізмом їх справляння. Саме тому вважаємо, що напрямками вдосконалення механізму місцевого оподаткування в Україні можуть бути:

- формування повного Реєстру нерухомого майна, а також уніфікація його в єдину національну базу, адже для того, щоб збирати податки в повному обсязі, держава в особі податкових органів повинна володіти вичерпною інформацією як про власників (користувачів) об'єктів нерухомості, так і про факти розпорядження цими об'єктами, пов'язаними з отриманням доходу. Відомо, що нині значна кількість власників об'єктів нерухомості володіють ними без державної реєстрації, так як право власності виникло ще до 2013 р. Не отримуючи дані про ці об'єкти, податкові органи не нараховують відповідні податки на них.

- удосконалення механізму оподаткування нерухомості шляхом врахування ринкової вартості нерухомого майна. Такий спосіб оподаткування є більш справедливим, оскільки ринкова вартість враховує, крім площі, додаткові важливі характеристики об'єкту: місце розташування, ступінь зносу, якість інфраструктури тощо.

– проведення «свіжої» нормативної грошової оцінки земель з урахуванням індексації, що призведе до збільшення надходжень до місцевих бюджетів.

– розширення кола об'єктів оподаткування транспортним податком, додавши яхти, літаки та дорогі автомобілі, що дасть можливість підвищити фіскальне значення цього податку в доходах місцевих бюджетів та зробити його дійсно «податком на розкіш»;

– зменшення розміру середньоринкової вартості автомобілів в цілях оподаткування, що дасть змогу розширити коло платників транспортного податку і відповідно збільшити надходження від нього до місцевих бюджетів;

– вдосконалення механізму недопущення створення фіктивних підприємств платників єдиного податку та змінення бази оподаткування на суму отриманих платником доходів в рамках своєї діяльності, для груп, ставка яких нараховується на мінімальну заробітну плату. Таким чином будуть створені сприятливі умови для подальшого коригування ставок та суб'єктів, які мають право на застосування спрощеної системи оподаткування, що приведе до позитивних, у тому числі фіскальних, зрушень діючої системи.

Література

1. Кошулинський Р. Громади мають отримати право відкликати місцевих депутатів, суддів, керівників поліції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vgolos.com.ua/articles/ruslan_koshulynskyy_v_protsesi_adminreformy_gromady_mayut_otrymaty_pravo_vidklykaty_mistsevyh_deputativ_suddiv_kerivnykiv_politsii_234905.html

2. Даньків В. Й. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави / В. Й. Даньків, М. М. Галас // Науковий вісник Ужгородського університету : збірник наукових праць / ред. кол.: В.П.Мікловда, М.І.Пітюлич, Н.М.Гапак та ін. – Ужгород : УжНУ, 2013. – Вип. 3(40). – С. 219–226.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/>

4. Юрченко К. Г. Вплив окупації Донбасу та анексії Криму на експортно-імпортний потенціал регіонів України/ К. Г. Юрченко// Регіональний розвиток. – 2015. - № 32 [Електронний

ресурс]. – Режим доступу:
<https://knteu.kiev.ua/file/MTc=/ede82e61d58773bb17b94e3fa3ea6a78.pdf>

5. Бюджетна політика: прагматичні підходи до стратегічних рішень.- [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://iser.org.ua/uploads/pdf/Budget_for_RINT_.pdf

6. Береславська О. Девальвація гривні та спричинені нею виклики для України./ О. Береславська// Вісник Національного банку України. – 2015. - №2.

7. Аналітичний огляд банківської системи України за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2014.pdf

8. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. Децентралізація публічної влади : досвід європейських країн та перспективи України/ О.Бориславська, І.Заверуха, Е.Захарченко// Центр політико-правових реформ. - Київ. – 2012.

9. Податковий кодекс України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

10. Доходи. Державна казначейська служба України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>

11. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2016 рік. - [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf

12. Пояснювальна записка [Електронний ресурс].- Режим доступу:
<http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=58024&pf35401=374958>

13. Індексація нормативної грошової оцінки земель в 2016 році . Чого очікувати? [Електронний ресурс].- Режим доступу:
<http://afo.com.ua/uk/news/2/1025>

14. Держгеокадастр повідомляє про значення коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки земель за 2015 рік [Електронний ресурс].- Режим доступу:
<http://land.gov.ua/info/derzhheokadastr-povidomliaie-pro-znachennia-koefitsiientu-indeksatsii-normatyvnoi-hroshovoi-otsinky-zemel-za-2015-rik/>

15. Податок на метри: хто і скільки заплатить за нерухомість у 2015 році. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1390168-podatok-na-metri-hto-i-skilki-zaplatit-za-neruhomist-u-2015-roci>

16. Офіційний сайт Державної фіскальної служби [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

17. Транспортний податок 2017: Що нового? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://auto.ria.com/uk/news/autolaw/231121/transportnyj-nalog-2017-cto-izmenilos.html>

18. Податкові пільги. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tc.nusta.com.ua/dkpk/komentar/1_s30/index_2.htm.

1. Ruslan Koshulyn'sky: «Hromady mayut' otrymaty pravo vidklykaty mistsevykh deputativ, suddiv, kerivnykiv politsiyi» [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: http://vgolos.com.ua/articles/ruslan_koshulynskyy_v_protsezi_adminreformy_gromady_mayut_otrymaty_pravo_vidklykaty_mistsevykh_deputativ_suddiv_kerivnykiv_politsii_234905.html

2. Dan'kiv, V. Y. Rol' byudzhetu u sotsial'no-ekonomichnomu rozvytku derzhavy / V. Y. Dan'kiv, M. M. Halas // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu : zbirnyk naukovykh prats' / red. kol.: V.P.Miklovda, M.I.Pityulych, N.M.Hapak ta in. - Uzhhorod : UzhNU, 2013. - Vyp. 3(40). - S. 219-226. - Bibliohr.: s. 226 (23 nazvy).

3. Ofitsiynyy sayt Ministerstva finansiv [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <http://minfin.com.ua/>

4. Yurchenko K. H. Vplyv okupatsiyi Donbasu ta aneksiyi Krymu na eksportno-importnyy potentsial rehioniv Ukrainy/ K. H. Yurchenko// Rehional'nyy rozvytok. - 2015. - # 32 [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <https://knteu.kiev.ua/file/MTc=/ede82e61d58773bb17b94e3fa3ea6a78.pdf>

5. Byudzhetna polityka: prahmatychni pidkhody do stratehichnykh rishen'-. [Elektronnyy resurs] - Rezhym dostupu: http://iser.org.ua/uploads/pdf/Budget_for_RINT_.pdf

6. Bereslavs'ka O. Deval'vatsiya hryvni ta sprychyneni neyu vyklyky dlya Ukrainy./ O. Bereslavs'ka// Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy. - 2015. - #2.

7. Analitychnyy ohlyad bankiv's'koyi systemy Ukrainy za

2014 rik [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2014.pdf

8. Boryslavs'ka O., Zaverukha I., Zakharchenko E. Detsentralizatsiya publichnoyi vlady : dosvid yevropeys'kykh krayin ta perspektyvy Ukrainy/ O.Boryslavs'ka, I.Zaverukha, E.Zakharchenko// Tsentr polityko-pravovykh reform. - Kyiv. – 2012.

9. Podatkovyy kodeks Ukrainy. - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

10. Dokhody. Derzhavna kaznacheys'ka sluzhba Ukrainy. - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596>

11. Byudzhethnyy monitorynh. Analiz vykonannya byudzhetu za 2016 rik. - [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf

12. Poyasnyval'na zapyska [Elektronnyy resurs].- Rezhym dostupu: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=58024&pf35401=374958>

13. Indeksatsiya normatyvnoyi hroshovoyi otsinky zemel' v 2016 rotsi . Choho ochikuvaty? [Elektronnyy resurs].- Rezhym dostupu: <http://afo.com.ua/uk/news/2/1025>

14. Derzhheokadastr povidomlyaye pro znachennya koefitsiyentu indeksatsiyi normatyvnoyi hroshovoyi otsinky zemel' za 2015 rik [Elektronnyy resurs].- Rezhym dostupu: <http://land.gov.ua/info/derzhheokadastr-povidomliaie-pro-znachennia-koefitsiienu-indeksatsii-normatyvnoi-hroshovoi-otsinky-zemel-za-2015-rik/>

15. Podatok na metry: khto i skilky zaplatyt' za nerukhomist' u 2015 rotsi. - [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1390168-podatok-na-metri-hto-i-skilki-zaplatit-za-neruhomist-u-2015-roci>

16. Ofitsiyyny sayt Derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/>

17. Transportnyy podatok 2017: Shcho novoho? [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://auto.ria.com/uk/news/autolaw/231121/transportnyj-nalog-2017->

chto-izmenilos.html

18. Podatkovi pil'hy. - [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: http://tc.nusta.com.ua/dkpkku/komentar/1_s30/index_2.htm.

Рецензент: Волохода І.С., д.е.н., доцент, зав. кафедри фінансів Одеського національного економічного університету
1.02.2018

УДК 331.108

Чернега Олена, Осичка Олена

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТНОЮ КОМАНДОЮ

Проаналізовані специфічні особливості командоутворення в Україні. Визначено, що особливістю української команди є командний дух та спільні цінності команди, в першу чергу комунікативні. Тому з моменту формування української проектної команди і надалі, при її розвитку, керівнику необхідно постійно звертати увагу на «підживлення» командного духу проектного колективу. Визначені основні критерії відбору членів команди проекту. Зазначено, що при підборі учасників в проектну команду не менш важливо враховувати не тільки кваліфікацію, досвід і особистісні характеристики фахівців, але й фактор їх психологічної сумісності, що забезпечується єдністю ціннісних орієнтацій претендентів. Розглянуті основні психологічні ролі членів проектної команди. Зазначено, що менеджер проекту має володіти якомога більшою кількістю психологічних ролей. Визначені принципи управління проектною командою.

Ключові слова: проектна команда, менеджер проекту, управління проектною командою, формування команди, командна робота, командні ролі.

Чернега Елена, Осичка Елена

УПРАВЛЕНИЕ ПРОЕКТНОЙ КОМАНДОЙ

Проанализированы специфические особенности командообразования в Украине. Определено, что особенностью